

Vergaderjaar 2024–2025

36 725 M

Wijziging van de begrotingsstaat van het Klimaatfonds voor het jaar 2025 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 4

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 5 juni 2025

De vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden.

De vragen zijn op 22 mei 2025 voorgelegd aan de Minister van Klimaat en Groene Groei. Bij brief van 2 juni 2025 zijn ze door de Minister van Klimaat en Groene Groei beantwoord.

Met de vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Thijssen

De griffier van de commissie,
Nava

1

Wordt voor IKC-ETS (indirecte kostencompensatie) circa 500 miljoen euro uit het klimaatfonds onttrokken? Naar welke sectoren en meer specifiek, welke bedrijven gaat de IKC-regeling, naar verwachting, gebaseerd op verleden als dat nog niet definitief bekend is?

Antwoord

In het Klimaatfonds wordt 496,6 mln. euro toegekend aan IKC-ETS. Vorig jaar ontvingen 48 bedrijven IKC. Van het uitgekeerde subsidiebedrag ging 30% naar bedrijven in de chemiesector, 45% naar de metaalsector, 22% naar de papier- en kartonsector en het resterende deel naar overige bedrijven. Het betreft elektriciteit-intensieve bedrijven. Deze cijfers zijn gepubliceerd op de website van RVO in de rapportage over de subsidieregeling¹.

2

Welke afspraken zijn er gemaakt over de besteding en inzet van middelen uit het Klimaatfonds? Hoe wordt de voortgang hiervan gemonitord?

Antwoord

De besteding van middelen uit het Klimaatfonds is vastgelegd in de Tijdelijke wet Klimaatfonds. Daarnaast zijn er specifiekere financiële spelregels opgesteld. Deze spelregels zijn opgenomen in het ontwerp-Meerjarenprogramma 2026 van het Klimaatfonds (Hoofdstuk 3). Daarnaast kan gedurende het jaar blijken dat middelen naar het oordeel van de fondsbeheerder en het Ministerie van Financiën niet meer (of slechts gedeeltelijk) nodig zijn voor de oorspronkelijke maatregel. De middelen vloeien dan in principe terug naar het Klimaatfonds. Om de middelen uit het Klimaatfonds goed te kunnen monitoren, krijgen deze een specifiek label in de financiële systemen. Dit zodat jaarlijks over de voortgang van de maatregelen gerapporteerd kan worden in het jaarverslag van het Klimaatfonds. Verder is in de Rijksbegrotingsvoorschriften opgenomen dat alle departementen met Klimaatfondsmiddelen verplicht zijn in hun begroting een overzicht op te nemen van alle Klimaatfondsmaatregelen in de Klimaatfondsbijlage. Ook zijn vanaf het jaarverslag 2025 alle departementen met Klimaatfondsmiddelen verplicht om in hun jaarverslag een overzicht op te nemen van alle Klimaatfondsmaatregelen in de Klimaatfondsbijlage.

3

Kunt u een overzichtstabel geven van de nieuwe uitgaven uit het klimaatfonds per departement.

Antwoord

In de hieronder opgenomen tabel worden de jaarlijkse uitgaven per departement uit het ontwerp-Meerjarenprogramma 2026 weergegeven.

Uitgaven naar departement MJP2026 (bedragen x € 1.000)

Ontvangend departement	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031–2035	Cumulatief 2025–2035
KGG	183.102	210.240	627.178	415.999	354.495	281.998	160.125	2.233.137
IenW	300	12.786	20.039	29.505	26.466	23.579	15.000	127.675
LVVN	500	9.500	4.000	4.000	–	–	–	18.000
VRO	200	30.000	61.305	143.712	57.000	30.000	–	322.217
Totaal								2.701.029

¹ Rvo.nl, publicatie over de IKC-ETS, Rapportage over de uitgaven aan de subsidieregeling indirecte emissiekosten ETS in Nederland in 2024.

4

Kunt u een overzichtstabel geven van de uitgaven uit het klimaatfonds per departement.

Antwoord

In de (proeve van het) jaarverslag van het Klimaatfonds van 2023 en 2024 is in bijlage D1 een overzichtstabel opgenomen van de maatregelen per/en het ontvangend departement².

5

Waarom was er 180 miljoen euro onderuitputting in de Nationale subsidieregeling warmtenetten?

Antwoord

Het budget van de Warmtenetten Investeringsubsidie (WIS) is met € 180 mln. naar beneden bijgesteld ten opzichte van vorig jaar als gevolg van de naar beneden bijgestelde ambitie voor het aantal aansluitingen aan warmtenetten (geen 500.000 maar 200.000 in 2030). Tegelijkertijd blijken de kosten in de praktijk niet snel omlaag te gaan, waardoor het te subsidiëren bedrag hoger blijft dan eerder voorzien. De € 180 mln. die hiermee vrijkomt wordt ingezet voor de maatregel Nationale Deelneming Warmte.

6

Heeft het departement een eigen inschatting van de kosten voor de zekerstelling van grond, het selectieproces en het Rijk-Regiopakket voor kernenergie?

Antwoord

Op dit moment zijn de kosten hiervan nog niet bekend. Aan deze trajecten wordt momenteel gewerkt. De onderwerpen zijn eerder genoemd in het meerjarenprogramma omdat hiervoor mogelijk enige urgentie gewenst is zodra de kosten bekend zijn. Dan zal mogelijk ook een aanvraag bij het Klimaatfonds worden voorbereid. Dit zal echter niet ten koste gaan van een prudente beoordeling van de aanvragen.

7

Ziet u de IKC als een doelmatige en doeltreffende regeling?

Antwoord

De Indirecte Kosten Compensatie (IKC) wordt als doelmatig en doeltreffend beschouwd. Volgens de beleidsevaluatie van SEO (2023) is de regeling effectief in het voorkomen van weglek, doordat zij de concurrentiepositie van Nederlandse energie-intensieve bedrijven op internationale markten ondersteunt. SEO concludeert bovendien dat de uitvoering doelmatig is: de aanvraagprocedure is eenvoudig en de regeling duidelijk. Dit is van belang, omdat deze bedrijven opereren in sterk concurrerende internationale markten, waar extra kosten – zoals de relatief hoge elektriciteitsprijzen in Nederland – snel kunnen leiden tot verlies van marktaandeel en verplaatsing van productie naar buurlanden binnen de EU waar wel compensatie wordt gegeven, of naar landen buiten de EU waar CO₂ niet is geprijsd. Ook draagt de regeling bij aan CO₂-reductie in Nederland.

² Bijlage bij Kamerstuk 36 600 M, nr. 10, «Proeve van Jaarverslag Klimaatfonds 2024», pagina 25, 26.

Hoeveel middelen zijn er nog niet-verplicht gereserveerd in het Klimaatfonds?

Antwoord

In het ontwerp-Meerjarenprogramma 2026 is in totaal € 3,0 mld. aan toekenningen (inclusief € 0,3 mld. aan afomingen), € 5,4 mld. aan toekenningen onder voorwaarden en € 4,4 mld. aan reserveringen opgenomen. Voor reserveringen geldt altijd dat het voorstel nog verder moet worden uitgewerkt (en aan de eventueel aanvullend gestelde voorwaarden moet voldoen). Of de middelen daadwerkelijk voor het gereserveerde doel beschikbaar worden gesteld, is onderdeel van de besluitvorming over het MJP 2027 (die plaatsvindt in het voorjaar 2026). Als tegen die tijd blijkt dat de middelen niet (volledig) voor dit doeleinde nodig zijn, kan besloten worden de gereserveerde middelen (deels) anders aan te wenden. Onderstaande tabel geeft inzicht in de uitsplitsing van de toekenningen, toekenningen onder voorwaarden en reserveringen per perceel.

Voorts geldt dat er € 13,5 mld. in het Klimaatfonds nog niet bestemd is. Deze middelen bevinden zich grotendeels in het perceel Kernenergie en zijn bedoeld en nodig voor de bouw van nieuwe kerncentrales in Nederland. Tot slot geldt dat middelen uit het Klimaatfonds pas daadwerkelijk juridisch verplicht zijn op het moment dat er door het ontvangende departement beschikkingen verleend worden aan derde partijen, na goedkeuring door de Tweede en Eerste Kamer van de overheveling van de middelen naar dat departement. Dit betekent dat ook toekenningen en toekenningen onder voorwaarden uit het ontwerp-Meerjarenprogramma 2026 nog niet juridisch verplicht zijn, totdat ze zijn overgeheveld én beschikt.

ontwerp-MJP 2026 (bedragen in € 1.000)	Toekenningen (incl. afomingen)	Toekenningen onder voorwaarden	Reserveringen MJP26	Restant MJP26
Klimaatfonds totaal	3.022.029	5.428.462	4.371.221	13.507.161
1. Kernenergie	98.212	39.600	83.151	13.504.505
2. CO ₂ -vrije gascentrales	0	780.000	0	0
3. Energie-infrastructuur	228.189	730.952	1.543.700	0
4. Vroege fase opschaling	334.885	2.996.685	852.159	2.638
5. Verduurzaming industrie	738.443	736.225	1.892.211	2
6. Gebouwde omgeving	1.472.300	145.000	0	16
7. Onverdeeld	150.000	0	0	0

Kunnen er maatwerkafspraken worden gemaakt met bedrijven die belasting ontwijken? Welke regels zijn hiervoor?

Antwoord

Het vertrekpunt bij de maatwerkafspraken zijn de verduurzamingsplannen van het betreffende bedrijf en de financiële en niet-financiële randvoorwaarden om de benodigde investeringen tijdig te kunnen doen. Een eventuele subsidie voor verduurzaming is bijvoorbeeld bedoeld om een onrendabele top af te dekken van maatregelen die nodig zijn in het kader van klimaatbeleid maar die op zichzelf niet financieel rendabel zijn en anders niet gerealiseerd zouden worden. Dat is van toepassing op subsidies die verstrekt worden uit generiek instrumentarium, alsmede eventuele maatwerkfinanciering. Dit staat los van een eventuele winstbestemming waartoe de onderneming zou kunnen besluiten.

Er wordt op toegezien dat bedrijven zich houden aan de wetten en regels. De Belastingdienst kan bijvoorbeeld boetes opleggen en het OM kan besluiten tot vervolging wanneer er sprake is van strafbare feiten. In het

geval dat dat een bedrijf in strijd met de wet handelt, zal per situatie worden beoordeeld of er aanleiding is om de gesprekken in het kader van het maatwerktraject te stoppen of niet. Daarnaast verwijs ik u naar mijn eerdere antwoord, mede namens de Staatsecretaris van Financiën op vragen van de leden Kröger, Thijssen en Maatoug (allen GroenLinks-PvdA) (nr. 20232024-2517, ingezonden 10 juli 2024).

10

Welke foutieve boeking vond plaats op het perceel kernenergie?

Antwoord

De kernenergiemiddelen zijn recent in een realistischer ritme gezet, nu is het verplichtingenbudget, dat nog op de zogenaamde Aanvullende Post bij Financiën stond, in hetzelfde ritme geplaatst. Deze correctie op de eerdere stand heeft er niet voor gezorgd dat er vertraging is opgelopen, deze middelen voor kernenergie staan namelijk nog volledig in het fonds en zijn nog niet uitgekeerd voor specifieke doeleinden.